

Právní rámec pomoci obětem domácího násilí

Soukromoprávní aspekty I.

Mgr. Iva Černá Lambova
27. 11. 2024

Kterých soukromoprávních oblastí se dotýká DN?

- ochrana osobnosti člověka
- **manželství**
- **poměry mezi předky a potomky**
- **bydlení**
- **vlastnické a spoluvlastnické právo**
- dědické právo
- závazky – smlouvy, dluhy
- a dalších....

Jaké otázky si klade oběť domácího násilí?

???

- Chci se s ním rozejít?
- Co bude s dětmi?
- Kde budeme bydlet?
- Jak se uживím?
- Budu se s ním muset vídat?
- Mám na něho podat trestní oznámení?
- Chci aby šel do vězení?
- Co mám dělat???

Když se oběť DN rozhodne vztah ukončit

- Rozchod/ rozvod s násilným partnerem
- Úprava vztahů k dětem
- Bydlení
- Finanční zajištění
- Rozdělení společného majetku

bezplatná

- Česká advokátní komora
- Pro Bono Aliance, z. s.
- Ostatní neziskové organizace

za úplatu

- Advokáti
- Notáři

Manželství vs. nesezdané soužití

manželství

- zákonem stanovená práva a povinnosti
- SJM
- trvá do rozvodu
- právní poměry společných nezletilých dětí musí upravit soud

nesezdané soužití

- práva a povinnosti jsou na vzájemné dohodě
- výlučné vlastnictví, spoluvlastnictví
- trvá do rozchodu
- právní poměry společných nezletilých dětí soud upravovat nemusí

Povinnosti a práva manželů dle občanského zákoníku

687

(1) Manželé mají rovné povinnosti a rovná práva.

(2) Manželé si jsou navzájem povinni úctou, jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svou důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti.

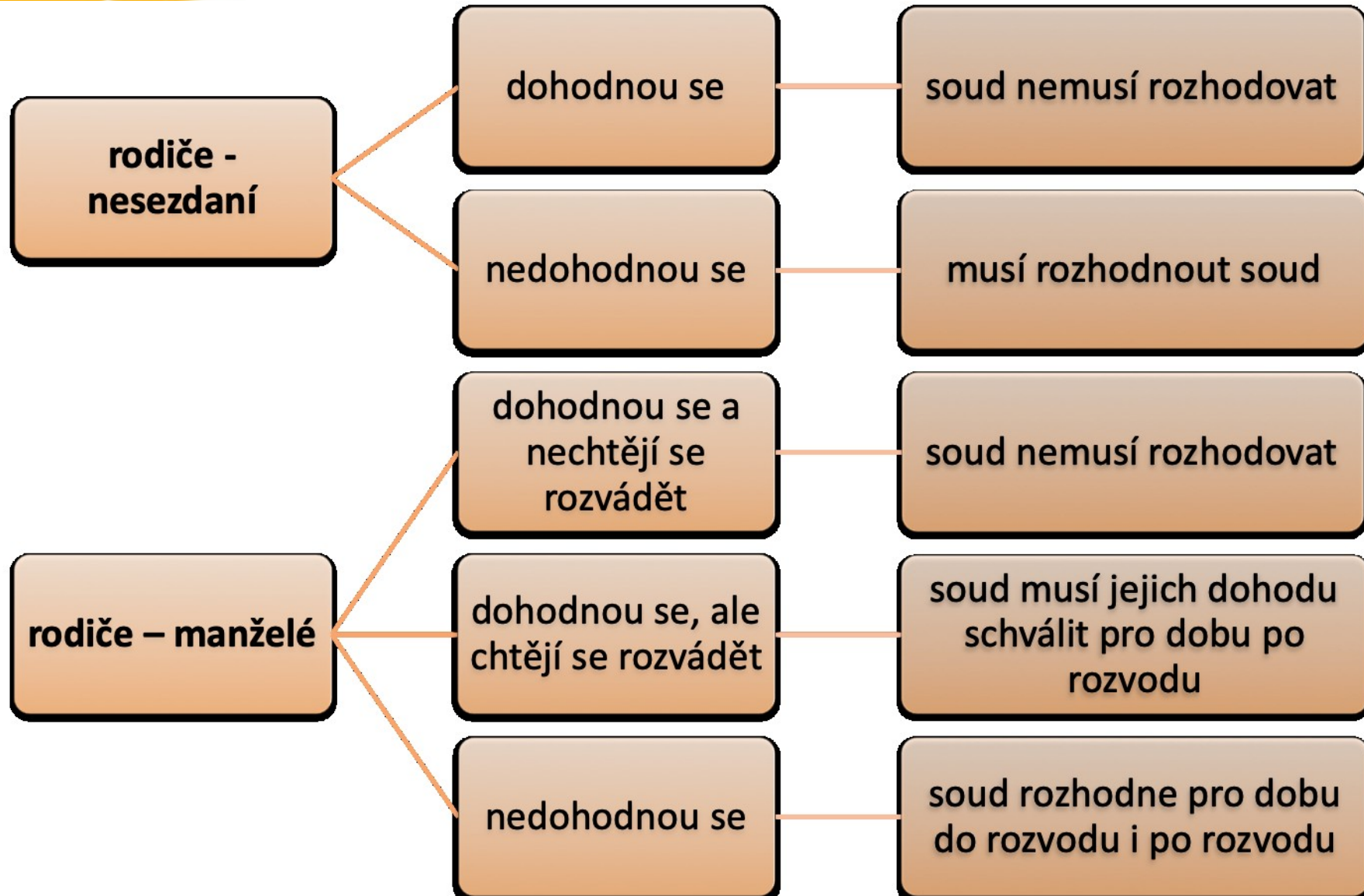
688

Manžel má právo na to, aby mu druhý manžel sdělil údaje o svých příjmech a stavu svého jmění, jakož i o svých stávajících i uvažovaných pracovních, studijních a podobných činnostech.

689

Manžel je povinen při volbě svých pracovních, studijních a podobných činností brát zřetel na zájem rodiny, druhého manžela a nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti a které žije spolu s manželkou v rodinné domácnosti, a popřípadě dalších členů rodiny.

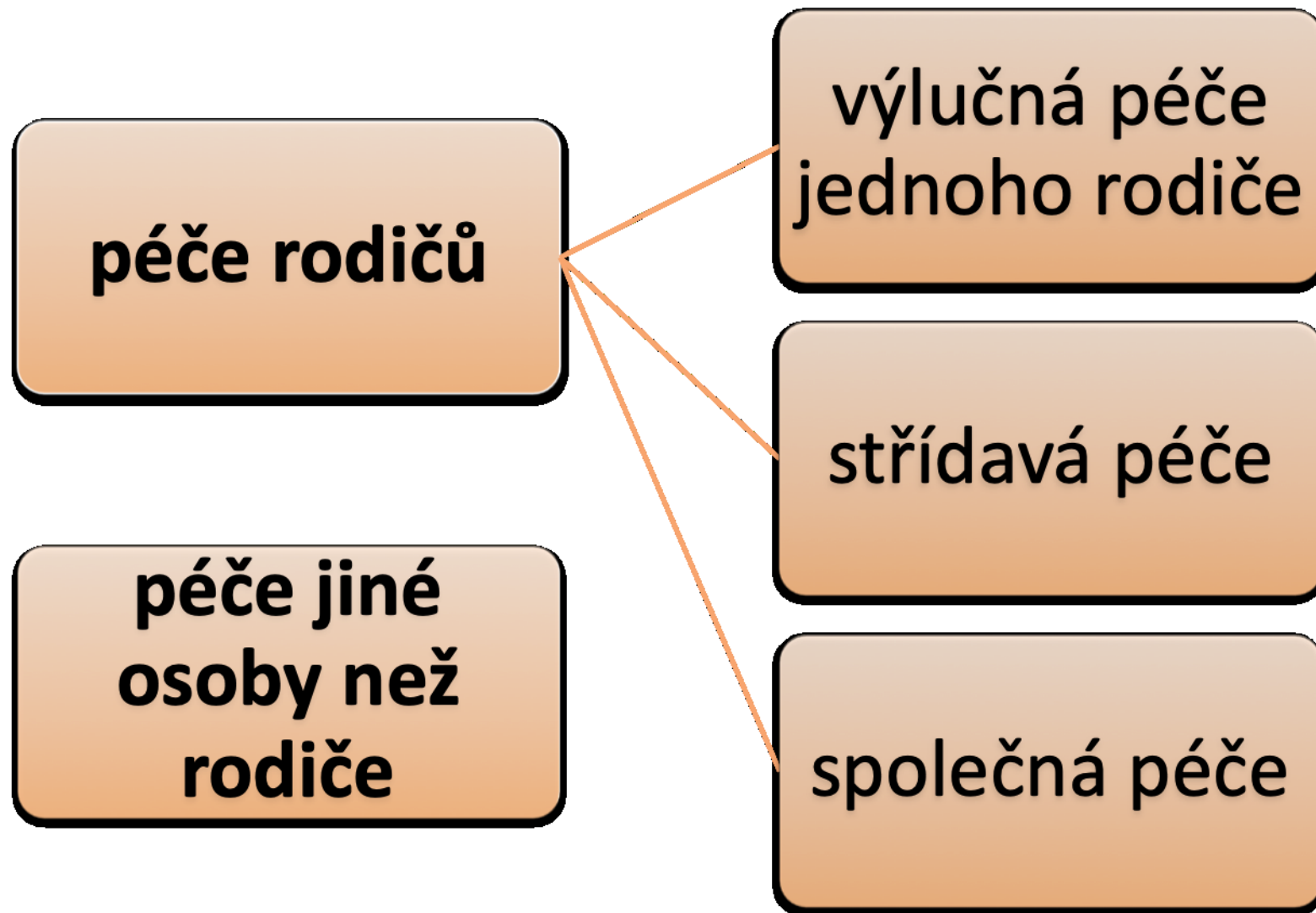
Úprava vztahů k nezletilým dětem

- příslušný je obecný soud nezletilého dítěte – soud, v obvodu kde nezletilé dítě bydlí
- zahájení na návrh i bez návrhu
- uplatňuje se vyšetřovací zásada – soud není vázán podaným návrhem
- dítě je v řízení zastoupeno soudem ustanoveným opatrovníkem (OSPOD), nikoliv rodičem
- soud **musí** v rozhodnutí upravit péči o dítě a výživné, **může** upravit i styk dítěte s rodiči

- rodič je povinen vyživovat dítě dokud není schopno se samo živit – vyživovací povinnost nezaniká nabytím zletilosti dítěte
- životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů

Pozn.:

Zletilé dítě žádá o výživné v samostatném řízení mimo opatrovnického řízení. V tomto řízení není zastoupeno OSPODem ani druhým rodičem.

Etapa	1. Vyživovací povinnost	2. Vyživovací povinnost
Předškolní věk	14 %	12 %
I. stupeň ZŠ	16 %	14 %
II. stupeň ZŠ	18 %	16 %
SŠ a vyšší	20 %	18 %
Kontrolní částka (kolik by vám mělo zůstat z příjmu?)	Pevná spodní hranice	66 % z příjmu nebo pevná spodní hranice

- domluva
- „úzký“ styk, „široký“ styk, asistovaný styk
- zákaz styku
- podmínky styku – předání, místo, přítomné osoby
- brání-li rodič, který má dítě v péči, druhému rodiči trvale nebo opakovaně ve styku s dítětem, je to důvod pro nové rozhodnutí soudu ohledně péče o dítě

Právo stýkat se s dítětem mají **osoby příbuzné s dítětem**, ať blízce či vzdáleně, jakož i osoby dítěti **společensky blízké**, pokud k nim dítě má citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami pro dítě znamenal újmu. Také dítě má právo se stýkat s těmito osobami, pokud tyto osoby se stykem souhlasí.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Sociálně-právní ochranou dětí (§1 odst. 2) se rozumí zejména

- ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině.

- **krajské úřady**
- **obecní úřady obcí s rozšířenou působností**
- **obecní úřady**
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
- Úřad práce České republiky - krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu
- obce v samostatné působnosti
- kraje v samostatné působnosti
- komise pro sociálně-právní ochranu dětí
- další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně-právní ochrany pověřeny

Na koho se sociálně-právní ochrana zaměřuje?

Sociálně-právní ochrana se zaměřuje zejména na děti,

a) jejichž rodiče 1. zemřeli, 2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo 3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti;

b) které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;

c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky podle zákona upravujícího přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;

d) které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;

e) na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

f) které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;

g) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;

h) které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

- **preventivní a poradenská činnost** – vyhledávat děti dle §6, působit na rodiče, aby plnili svoje rodičovské povinnosti, projednat s dítětem nedostatky v jeho chování, pomoc rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů při péči o dítě...
- **ukládání výchovných opatření** – napomenutí, dohled nad dítětem, povinnost využít odbornou poradenskou pomoc, mediaci nebo terapii...
- **opatření na ochranu dětí** – funkce opatrovníka, podávání návrhů na soud (např. nařízení ústavní výchovy, předběžného opatření...)...
- **činnosti při svěřením dítěte do péče jiné osoby** – pěstounská péče, osvojení, ústavní a ochranná výchova

- **Předběžné opatření upravující poměry dítěte (§ 452 a násl. ZŘS)**
  - ocitlo-li se nezletilé dítě ve stavu nedostatku řádné péče nebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen
  - umístění do vhodného prostředí (nebo i do pěstounské péče na přechodnou dobu)
  - jen na návrh OSPOD
  - soud rozhoduje bezodkladně, nejpozději do 24 hodin od podání návrhu
  - trvá 1 měsíc, lze prodloužit opakovaně do celkové doby trvání max. 6 měsíců (pak lze výjimečně prodloužit jen tehdy, nebylo-li z vážných důvodů a objektivních příčin možné v této době skončit důkazní řízení ve věci samé)

- **Předběžná opatření podle OSŘ (§ 74 a násl.)**
  - je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků
  - jen na návrh
  - soud rozhodne bez jednání (jen na základě listin!)
  - soud rozhoduje bezodkladně, nejpozději do 7 dní od podání
  - zejména, aby rodič platil výživné v nezbytné míře, možné také předběžné svěření dítěte do péče a úprava styku

Rozvod manželství: procesní otázky

- zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- § 383 a následující
- příslušnost soudu – poslední společné bydliště/soud druhého manžela (žalovaného)
- zahájení jedině na návrh manžela (jednoho nebo společně)
- soud nařizuje jednání a vyslechne účastníky

Rozvod manželství: občanský zákoník

Manželství může být rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení.

„nesporný rozvod“ (§ 757 NOZ)

- soud věří účastníkům, že manželství je rozvráceno a nezjišťuje příčiny tohoto rozvratu
- musí být splněny všechny podmínky!

„sporný rozvod“

- soud zjišťuje existenci rozvratu manželství a jeho příčiny

„ztížený rozvod“ – antidiskriminační klauzule (§ 755 odst.2 NOZ)

- rozpor se zájmem nezletilého dítěte manželů
- rozpor se zájmem některého z manželů - musí být splněny všechny podmínky!

- 1) oba se chtějí rozvést (společný návrh/připojení manžela k návrhu)
- 2) ke dni zahájení řízení manželství trvalo nejméně 1 rok a manželé spolu déle než 6 měsíců nežijí
- 3) dohodli se na poměrech nezletilých dětí
- 4) dohodli se na úpravě majetkových poměrů, bydlení, případně výživného
- dohody schvaluje soud, písemná forma + úředně ověřené

- v souvislosti s rozvodem není podstatná vina na rozvratu manželství
- soud zjišťuje pouze to, zda existuje **kvalifikovaný rozvrat manželství** a jeho příčiny
- nejčastější příčiny: rozdílné povahy obou manželů, alkoholismus, nevěra, neschopnost společného rozhodování o záležitostech manželství a rodiny nebo nefungující soužití ve společné domácnosti

„Ztížený rozvod“

rozpor se zájmem nezletilého dítěte

- na straně nezletilého dítěte existují zvláštní důvody svědčící pro zachování manželství
- existenci zájmu dítěte na trvání manželství soud zjistí i dotazem u opatrovníka jmenovaného soudem v opatrovnickém řízení

rozpor se zájmem druhého manžela

- jeden z manželů se rozvodu brání (nesouhlasí s rozvodem)
- manžel, který se rozvodu brání, není tím, kdo zapříčinil rozvrat manželství
- manželovi, který se rozvodu brání, by byla rozvodem způsobena zvláště závažná újma
- jsou zde mimořádné okolnosti, které svědčí pro zachování manželství

Děkuji Vám za pozornost a přeji hezký zbytek dne!